

ஸ்ரீ:
ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:
ஸ்ரீமதே நிக₃மாந்தமஹாதே₃ஸிகாய நம:
ஸ்ரீஸீதாலக்ஷ்மணப₄ரதஸத்ருக்₄நஹநுமத்ஸமேத ஸ்ரீராமசந்த்₃ர
பரப்₃ரஹ்மணே நம:

ஸ்ரீமத்₃ராமாயணே வால்மீகீயே ஆதி₃காவ்யே அயோத்₄யாகாண்டே₃

॥ த்ரயோவிம்ஸ: ஸர்க₃: ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ஸ்ரீ ரங்க₃ராமாநுஜ மஹாதே₃ஸிகன்

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ஸ்ரீ:

ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:

ஸ்ரீமதே நிக₃மாந்தமஹாதே₃ஸிகாய நம:

ஸ்ரீஸீதாலக்ஷமணப₄ரதஸத்ருக்₄நஹநுமத்ஸமேத ஸ்ரீராமசந்த்₃ர

பரப்₃ரஹ்மணே நம:

॥ த்ரயோவிம்ஸ: ஸர்க₃: ॥

லக்ஷமணஸ்யோஜஸ்விவசநம் தேந தை₃வஸ்ய க₂ண்ட₃நம்
புருஷார்த₂ஸ்ய மண்ட₃நம் ச தஸ்ய ஸ்ரீராமாபி₄ஷேகவிரோதி₄பி₄:
ஸஹ யோத்₃து₄முத்₃யமஸ்ச

இதி ப்₃ருவதி ராமே து

லக்ஷமணோ஽வாக்ஸிரா இவ |

த்₄யாத்வா மத்₄யம் ஜகா₃மாஸு

ஸஹஸா தை₃ந்யஹர்ஷயோ: ॥ 2.23.1 ॥

ததா₃ து ப₃த்₃த்₄வா ப்₄ருகுடம்

ப்₄ருவோர்மத்₄யே நரர்ஷப₄: |

நிஸஸ்வாஸ மஹாஸர்போ

பி₃லஸ்த₂ இவ ரோஷித: ॥ 2.23.2 ॥

தஸ்ய து₃ஷ்ப்ரதிவீக்ஷயம் தத்₃

ப்₄ருகுடஸஹிதம் ததா₃ |

ப₃பெள₄ க்ருத்₃த்₄ஸ்ய ஸிம்ஹஸ்ய

முக₂ஸ்ய ஸத்₃ரு'ஸம் முக₂ம் ॥ 2.23.3 ॥

அக்₃ரஹஸ்தம் விது₄ந்வம்ஸ்து

ஹஸ்தீ ஹஸ்தமிவாத்மந: |

திர்யக்₃ர்த்₄வம் ஸரீரே ச
பாதயித்வா ஸிரோத₄ராம் || 2.23.4 ||

அக்₃ராக்ஷணா வீக்ஷமாணஸ்து
திர்யக்₃ப்₄ராதரமப்₃ரவீத் |
அஸ்தா₂நே ஸம்ப்₄ரமோ யஸ்ய
ஜாதோ வை ஸுமஹாநயம் || 2.23.5 ||

த₄ர்மதோ₃ஷ்ப்ரஸங்கே₃ந
லோகஸ்யாநதிஸங்கயா |
கத₂ம் ஹ்யேதத₃ஸம்ப்₄ராந்த -
ஸ்த்வத்₃விதோ₄ வக்துமர்ஹதி || 2.23.6 ||

யதா₂ ஹ்யேவமஸௌண்₃ரம்
ஸௌண்₃ர:க்ஷத்ரியர்ஷப₄: |
கிம் நாம க்ரு'பணம் தை₃வ -
மஸக்தமபி₄ஸம்ஸஸி || 2.23.7 ||

பாபயோஸ்தே கத₂ம் நாம
தயோ: ஸங்கா ந வித்₃யதே |
ஸந்தி த₄ர்மோபதா₄ஸக்தா
த₄ர்மாத்மந் கிம் ந பு₃த்₄யஸே || 2.23.8 ||

தயோ: ஸுசரிதம் ஸ்வார்த₂ம்
ஸாட்₂யாத் பரிஜிஹீர்ஷதோ: |
யதி₃ நைவம் வ்யவஸிதம்
ஸ்யாத்₃தி₄ ப்ராகே₃வ ராக₄வ |
தயோ: ப்ராகே₃வ த₃த்தஸ்ச
ஸ்யாத்₃ வர:ப்ரக்ரு'தஸ்ச ஸ: || 2.23.9 ||

லோகவித்₃விஷ்டமாரப்₃த₄ம்
 த்வத₃ந்யஸ்யாபி₄ஷேசநம் |
 நோத்ஸஹே ஸஹிதும் வீர
 தத்ர மே க்ஷந்தும்ஹஸி || 2.23.10 ||

யேநைவமாக₃தா த்₃வைத₄ம்
 தவ பு₃த்₃தி₄ர்மஹாமதே |
 ஸோஸபி த₄ர்மோ மம த்₃வேஷ்யோ
 யத்ப்ரஸங்கா₃த்₃ விமுஹ்யஸி || 2.23.11 ||

கத₂ம் த்வம் கர்மணா ஸக்த:
 கைகேயீவஸவர்திந: |
 கரிஷ்யஸி பிதுர்வாக்ய -
 மத₄ர்மிஷ்ட₂ம் விக₃ர்ஹிதம் || 2.23.12 ||

யத₃யம் கில்பி₃ஷாத்₃ பே₄த₃:
 க்ரு'தோஸ்ப்யேவம் ந க்₃ரு'ஹ்யதே |
 ஜாயதே தத்ர மே து₃:க₂ம்
 த₄ர்மஸங்க₃ஸ்ச க₃ர்ஹித: || 2.23.13 ||

தவாயம் த₄ர்மஸம்யோகோ₃
 லோகஸ்யாஸ்ய விக₃ர்ஹித: |
 மநஸாபி கத₂ம் காமம்
 குர்யாத் த்வாம் காமவ்ரு'த்தயோ: |
 தயோஸ்த்வஹிதயோர்நித்யம்
 ஸத்ரவோ: பித்ரபி₄தா₄நயோ: || 2.23.14 ||

யத்₃யபி ப்ரதிபத்திஸ்தே
 தை₃வீ சாபி தயோர்மதம் |

ததா₂ப்யுபேக்ஷணீயம் தே
ந மே தத₃பி ரோசதே || 2.23.15 ||

விக்லவோ வீர்யஹீநோ ய:
ஸ தை₃வமநுவர்ததே |
வீரா: ஸம்பா₄விதாத்மாநோ
ந தை₃வம் பர்யுபாஸதே || 2.23.16 ||

தை₃வம் புருக்ஷகாரேண
ய: ஸமர்த₂: ப்ரபா₃தி₄தும் |
ந தை₃வேந விபந்நார்த₂:
புருக்ஷ: ஸோ₅வஸீத₃தி || 2.23.17 ||

த்₃ரக்ஷயந்தி த்வத்₃ய தை₃வஸ்ய
பௌருக்ஷம் புருக்ஷஸ்ய ச |
தை₃வமாநுக்ஷயோரத்₃ய
வ்யக்தா வ்யக்திர்ப₄விஷ்யதி || 2.23.18 ||

அத்₃ய மே பௌருக்ஷஹதம்
தை₃வம் த்₃ரக்ஷயந்தி வை ஜநா: |
யைர்தை₃வாதா₃ஹதம் தே₅த்₃ய
த்₃ரு'ஷ்டம் ராஜ்யாபி₄க்ஷேசநம் || 2.23.19 ||

அத்யங்குஸமிவோத்₃தா₃மம்
க₃ஜம் மத₃ஜலோத்₃த₄தம் |
ப்ரதா₄விதமஹம் தை₃வம்
பௌருக்ஷேண நிவர்தயே || 2.23.20 ||

லோகபாலா: ஸமஸ்தாஸ்தே
நாத்₃ய ராமாபி₄க்ஷேசநம் |

ந ச க்ரு'த்ஸ்நாஸ்த்ரயோ லோகா
விஹந்யு: கிம் புந: பிதா || 2.23.21 ||

யைர்விவாஸஸ்தவாரண்யே
மிதோ₂ ராஜந் ஸமர்தி₂த: |
அரண்யே தே விவத்ஸ்யந்தி
சதுர்த₃ஸ ஸமாஸ்ததா₂ || 2.23.22 ||

அஹம் ததா₃ஸாம் த₄க்ஷயாமி
பிதுஸ்தஸ்யாஸ்ச யா தவ |
அபி₄ஷேகவிகா₄தேந
புத்ரராஜ்யாய வர்ததே || 2.23.23 ||

மத்₃ப₃லேந விருத்₃தா₄ய
ந ஸ்யாத்₃ தை₃வப₃லம் ததா₂ |
ப்ரப₄விஷ்யதி து₃:கா₂ய
யதோ₂க்₃ரம் பௌருஷம் மம || 2.23.24 ||

ஊர்த்₄வம் வர்ஷஸஹஸ்ராந்தே
ப்ரஜாபால்யமநந்தரம் |
ஆர்யபுத்ரா: கரிஷ்யந்தி
வநவாஸம் க₃தே த்வயி || 2.23.25 ||

பூர்வராஜர்ஷிவ்ரு'த்த்யா ஹி
வநவாஸோஸ்பி₄தீ₄யதே |
ப்ரஜா நிக்ஷிப்ய புத்ரேஷு
புத்ரவத் பரிபாலநே || 2.23.26 ||

ஸ சேத்₃ ராஜந்யநேகாக்₃ரே
ராஜ்யவிப்₄ரமஸங்கயா |

நைவமிச்ச₂ஸி த₄ர்மாத்மந்
ராஜ்யம் ராம த்வமாத்மநி || 2.23.27 ||

ப்ரதிஜானே ச தே வீர
மா பூ₄வம் வீரலோகபா₄க் |
ராஜ்யம் ச தவ ரக்ஷேய -
மஹம் வேலேவ ஸாக₃ரம் || 2.23.28 ||

மங்க₃லைரபி₄ஷிஞ்சஸ்வ
தத்ர த்வம் வ்யாப்ரு'தோ ப₄வ |
அஹமேகோ மஹீபாலா -
நலம் வாரயிதும் ப₃லாத் || 2.23.29 ||

ந ஸோபா₄ர்தா₂விமௌ பா₃ஹூ
ந த₄நுர்பூ₄ஷணாய மே |
நாஸிராப₃ந்த₄நார்தா₂ய
ந ஸரா: ஸ்தம்ப₄ஹேதவ: || 2.23.30 ||

அமித்ரமத₂நார்தா₂ய
ஸர்வமேதச்சதுஷ்டயம் |
ந சாஹம் காமயே₅த்யர்த₂ம்
ய: ஸ்யாச்ச₂த்ருர்மதோ மம || 2.23.31 ||

அஸிநா தீக்ஷணதா₄ரேண
வித்₃யுச்சலிதவர்சஸா |
ப்ரக்₃ரு'ஹீதேந வை ஸத்ரும்
வஜ்ரிணம் வா ந கல்பயே || 2.23.32 ||

க₂ட₃க₃நிஷ்பேஷநிஷ்பிஷ்டை -
ர்க₃ஹநா து₃ஸ்சரா ச மே |

ஹஸ்த்யஸ்வரதி₂ஹஸ்தோரு -

ஸிரோபி₄ர்ப₄விதா மஹீ || 2.23.33 ||

க₂ட₃க₃தா₄ராஹதா மே₅த₃ய

தீ₃ப்யமாநா இவாக்₃நய: |

பதிஷ்யந்தி த்₃விஷோ பூ₄மௌ

மேகா₄ இவ ஸவித்₃யுத: || 2.23.34 ||

ப₃த்₃த₄கோ₃தா₄ங்கு₃லித்ராணே

ப்ரக்₃ரு'ஹீதஸராஸநே |

கத₂ம் புருஷமாநீ ஸ்யாத்

புருஷாணாம் மயி ஸ்தி₂தே || 2.23.35 ||

ப₃ஹூபி₄ஸ்சைகமத்யஸ்ய -

ந்நேகேந ச ப₃ஹூஞ்ஜநாந் |

விநியோக்ஷயாம்யஹம் பா₃ணா -

ந்ந்ரு'வாஜிக₃ஜமர்மஸு || 2.23.36 ||

அத்₃ய மே₅ஸ்த்ரப்ரபா₄வஸ்ய

ப்ரபா₄வ: ப்ரப₄விஷ்யதி |

ராஜ்ஞுஸ்சாப்ரபு₄தாம் கர்தும்

ப்ரபு₄த்வம் ச தவ ப்ரபோ₄ || 2.23.37 ||

அத்₃ய சந்த₃நஸாரஸ்ய

கேயூராமோக்ஷணஸ்ய ச |

வஸூநாம் ச விமோக்ஷஸ்ய

ஸுஹ்ரு'தா₃ம் பாலநஸ்ய ச || 2.23.38 ||

அநுருபாவிமௌ பா₃ஹூ

ராம கர்ம கரிஷ்யத: |

அபி₄ஷேசநவிக்₄நஸ்ய

கர்த்ரு'ணாம் தே நிவாரணே || 2.23.39 ||

ப்₃ரவீஹி கோ₅த்₃யைவ மயா வியுஜ்யதாம்

தவாஸுஹ்ரு'த் ப்ராணயஸ:ஸுஹ்ரு'ஜ்ஜநை: |

யதா₂ தவேயம் வஸுதா₄ வஸா ப₄வேத்

ததை₂வ மாம் ஸாதி₄ தவாஸ்மி கிங்கர: || 2.23.40 ||

விம்ரு'ஜ்ய பா₃ஷ்பம் பரிஸாந்த்வ்ய சாஸக்ரு'த்

ஸ லக்ஷ்மணம் ராக₄வவம்ஸவர்த₄ந: |

உவாச பித்ரோர்வசநே வ்யவஸ்தி₂தம்

நிபோ₃த₄ மாமேஷ ஹி ஸௌம்ய ஸத்பத₂: || 2.23.41 ||

|| இத்யார்ஷே ஸ்ரீமத்₃ராமாயணே வால்மீகீயே ஆதி₃காவ்யே

அயோத்₄யாகாண்டே₃ த்ரயோவிம்ஸ: ஸர்க₃: ||